

Uredništvo in uprava:
Gorica, Riva Piazzutta št. 18
Poštno ček. račun: št. 9-12410

KATOLIŠKI GLAS

Cena: Posamezna št. L 15
Naročnina: Mesečna L 65
Za inozemstvo: Mesečno L 100

Leto II. - Štev. 12

Gorica - 22. marca 1950 - Trst

Izhaja vsako sredo

O osebnih svobodi katoličana

Pogosto so v preteklosti načelnjali vprašanje o osebni svobodi katoličana. Ne samo na Slovenskem, ampak tudi drugod v svetu. Vendar je bilo to vprašanje v evropski kulturni javnosti že povsem jasno rešeno pred kakimi petdesetimi leti. V sodobni kulturi nihče več ne govori o tem. Vsakdo, ki si ne zakriva oči in ne maši ušes, da je katolicizem tisti nazor, ki v svojem principu zagovarja in se bori za človekovo osebnost in za človekovo svobodo. Preteklost je tudi dokazala, da to ni samo teorija, ampak resničnost.

V slovenskem javnem življenju se pojavi kdaj pa kdaj v revijah ali pa tudi v dnevnem časopisu skrb nekaterih teoretikov — nekatičanov za svobodo katoličanov. Kot zakasneli popotnik je nekako tako pred 20. leti prišel tedanji literarni kritik in sedanji politik Josip Vidmar s trditvijo (ki je že v tistem času niste srečali v kulturni Evropi), da katoličan ne more biti umetnik, ker je preveč notranje vezan

in zato ni svoboden. Trditvi Josipa Vidmarja se je zasmejal tedanji kulturni krog. Odgovoril mu je najprej urednik Doma in sveta dr. Rajko Ložar, potem pisatelj France Vodnik, nato dr. Koblar in končno še slovenski filozof dr. Aleš Ušeničnik. Številni pisatelji, pesniki, slikarji, glasbeniki, ki so pripadali katoliški skupnosti (in to je bila tedaj večina slovenskih kulturnih delavcev), pa so stvarno, praktično dokazali Josipu Vidmarju z deli, da so mnogo bolj svobodni kot on sam: polagali so na knjižne police knjigo za knjigo, krasili so stene s čudovitimi umetninami, ljudje so poslušali prelepe skladbe, ki so jih ustvarili katoličani-umetniki. Ob vsem tem je Josip Vidmar umolknil in tudi danes ne upa več ponoviti nekdanje trditve. Čas je namreč dokazal, da ni bolj vezanega in nesvobodnega človeka kot je prav Vidmar-komunist, ki za pre pisatelja in pesnika, če ne poje o petletki in če ne poveljuje diktatorja. Danes več ne go-

limo. Nimamo niti razkošnih prostorov, niti denarja, da bi obetali paradiz na zemlji, vsega tega imajo drugi več. S številnimi težavami se borimo. Pa vse to ne moti in ne vlija nobene črnogledosti v nas. Vemo, da je krščanska ideja tako velika in tako mogočna, da bo samo ona

rešila svet. Danes prihajajo do tega spoznanja že vsi veliki državniki in filozofi, vsi, ki gledajo malo dalj v bodočnost kot pa je jutrišnji dan. Malodušja pri nas ni, obupa tudi ne. Zato naj vsi, ki imajo še kako skrb za svobodo katoličana, posvete to skrb rajši tistim, ki so jo potrebnji: najprej sami sebi.

Slovenski katoličani na Tržaškem in na Goriškem pa bomo z delom in življenjem pokazali polet, ki nam ne uklepa duha, ampak ga dviga do neslutnih višin.

Zelo nesodobno je načenjati to staro preživelo pesem Josipa Vidmarja. Vsa skrb za svobodo katoličana je odveč. Če bi ti zaostali teoretiki gledali v srce katoličana, bi videli, kako zelo se čuti svobodnega. Če koga vleče drugam in čuti, da tam zajema z vedrom svobodo, prav. Naj gre za njo. Zdi se pa, da bo kmalu nad njo razočaran, kakor jih je bilo že nešteto. Katoličani se čutimo sproščene, polne moči in svobode v katolicizmu. Vse vabimo medse, toda nikogar ne si-

Iz življenja Cerkve

ZDRUŽENI S SV. OČETOM V MOLITVI ZA MIR

Človeštvo je vsak dan bolj zaskrbljeno zaradi miru med narodi, ki grozi, da se zruši pod atomsko bombo v prah in pepel. Sv. oče čuti zaskrbljenost narodov, zato je napovedal za tiho nedeljo 26. marca poseben dan molitve za trajen in trden mir. To je naredil s posebno encikliko, ki je prav, da jo tudi naše ljudstvo od bliže spozna.

»Sveto leto nam je prineslo marsikako zadoščenje — začelja encikliko sv. oče — toda kljub temu je naše srce močno zaskrbljeno. In glavni vzrok skrbi je dejstvo, da čeprav je že več let, kar je potihnilo bojno orožje, še vedno ni na svetu trdnega in trajnega miru. Narodi drug drugemu ne zaupajo in zato med seboj tekmujejo v oboroževanju. Nezaupanje med njimi pa izvira od tod, ker neredko zamenjujejo resnico s lažjo in izrabljajo to slednjo za razprtije. Nadalje mnogi prezirajo vero kot zadevo brez vsakega pomena, drugod jo pa nasilno prepovedujejo kot ostanek starih praznoverij, ter povzdigujejo brezboštvo. S tem jemljejo ljudem Boga in božjo postavo in vso oporo človeškega moralnega zadržanja.

Z napačnimi obljubami zavajajo ljudstvo, ga šuntajo k upor, k sovraštvu. Zapovrstjo se pripravljajo nasilja in vstaje, ki uničujejo gospodarstvo in povzročajo nepopravljivo škodo skupni blaginji. Obzalovati tudi moramo — nadaljuje sv. oče — da se v mnogih državah prestopajo božje pravice, pravice Cerkve in celo pravice same človeške narave. Svečeniki, tudi najvišji med njimi, se izganjajo, zapirajo ali se jim zabranjuje izvrševanje njihove službe. V šoli ni dovoljeno razlagati in braniti resnice sv. vere, prav tako ne v časopisu, ki je pod najstrožjo kontrolo. Zdi se, da morajo biti resnica, svoboda in vera ponižne služabnice državne oblasti.

Vse to zlo pa izvira iz enega in istega vira: iz zanikanja Boga in božje oblasti. Zato pa je potrebno, da se posebno v tem svetem letu dvigajo vroče molitve, da bi ljudje zapustili nauk sovraštva in sporov ter se zopet ogreli ob večni resnici sv. evangelija. Ker pa duhovniki ne morejo biti kos toliki nalogi, jim morajo priskočiti na pomoč laiki iz vrst katoliških organizacij. Nihče ne sme ostati len in brezbrizen ob strani, dočim grozijo tako strašne nevarnosti in dočim so nasprotniki na oni strani tako vneti pri rušenju in spodkopavanju samih temeljev krščanske vere.

Seveda so same človeške moči nezadostne ob toliki nalogi. Zato pa vas pozivamo — nadaljuje sv. oče — da za nedeljo 26. marca organizirate veliko križarsko vojsko molitve, da izprosimo od Očeta luči primernih odpomočkov v sedanji uri. Mi sami bomo ta dan prišli v baziliko sv. Petra, da tam skupaj z ostalimi verniki pomolimo združeni z vsem katoliškim svetom. Z molitvijo hočemo izprositi poboljšanje človeških nravi; razsvetljenja onim, ki vodijo narode, in pa tudi, da bi oni, ki hujskajo ljudske množice k upor in nasilju s praznimi obljubami, razumeli, da se do resnično pravičnega miru in pravične ureditve človeške družbe na podlagi krščanskih načel ne pride s silo in revolucijo, marveč s pomočjo pravičljubnosti.

Naj se odkrijejo svetu laži hudobnih; naj se poniža prevzetna drznost napuhjenih; bogatini naj se pustijo pridobiti za pravičnost, velikodušnost in ljubezen; ubogi naj vzamejo za zgled sv. Družino, ki je bila tudi sama revna in se je morala z delom truditi za vsakdanji kruh. In končno naj se prepričajo oni, ki vodijo javne zadeve, da ni trdnejše podlage za socialni mir kot je pouk krščanskih resnic in obramba verske svobode.»

..*

Ob tej priliki bo v Rimu velikanska spravna procesija s križem sv. Marcela na predvečer v soboto 25. marca. V nedeljo pa bo velika spravna slovesnost ob 5h popoldne v baziliki sv. Petra, ki se je bo udeležil z rimskimi verniki tudi sam sv. oče v spremstvu kardinalov.

Tudi po naših cerkvah bodo gotovo ta dan razne spravne in prošnje pobožnosti po namenu sv. očeta. Za mirno poravnavo spornih vprašanj v svetu moramo prositi Boga, dokler je še čas.

Razgled po svetu

Razgreto ozračje

Ob zaključku seje ministrskega sveta v soboto 18. t. m. je bilo izdano poročilo, po katerem so ministri sprejeli sklep: prefekti so pooblašteni, da prepovejo za dobo največ treh mesecev vsa javna zborovanja in obhode na področju posameznih občin in tudi na ozemlju celotne pokrajine vsakokrat, kadar se prigradijo težka nasilja ali dejanja politične nestrpnosti. Nadalje je treba točno upoštevati predpise, ki prepovedujejo zborovanja v tovarnah brez predhodnega obvestila oblasti in brez soglasja z lastnikom.

Ta dva sklepa sta močno podžgala socialkomunistično levico, ki je bila zadnje čase zaradi vladnih načrtov o agrarni reformi in o pomoči južni Italiji že itak v vrenju. Opozicija očita vladi, da hoče s protiučustavnimi zakoni zatreti svobodo in uvesti diktaturo. Vlada je trdna in mirno odgovarja, da se nič ne bo zgodilo, ako se bodo komunisti držali postavnih mej.

Trenutno se vršijo neprestane seje raznih vodstev in izvršilnih odborov. Zdi se, da je prvi načrt ekstremne leve izvesti po vsej državi 24 urni generalni štrajk.

Češkoslovaška je pretrgala stike z Vatikanom

Češkoslovaška komunistična vlada je v četrtek 16. t. m. sporočila msgr. Oktaviju De Liva, vršilec poslov pri apostolski nunciaturi v Pragi, da je nezaželen in da naj zapusti češko prestonico v treh dneh. V soboto

ob 13. uri je msgr. De Liva z letalom odpotoval s Prage ter došel na večer na goriško letališče, po kratkem odmoru na Dunaju.

Tako je Češkoslovaška izgnala še zadnjega diplomatičnega zastopnika in prelomila s sv. stolico. Za katoličane v Češkoslovaški se pripravljajo težki dnevi. Prva žrtev bodo pač škofje, njim na čelu junaški msgr. Beran, ki je že sedaj dejansko jetnik v lastni palači.

Kot v vseh komunističnih državah tako živijo tudi na Češkem ljudje v najtežjih pogojih, v pravem »peklu«. Narod, ki je bil vaju blagostanja in široke svobode, se danes zvija v krčih pomanjkanja in suženjstva. Tak je »raj na zemlji«, ki ga označja in ostvarja komunizem.

General Collins bo obiskal tudi Trst in Rim

Obrambno ministrstvo Združenih držav objavlja, da se je potni načrt generala J. Lawtona Collinsa, načelnika glavnega stana vojske Združenih držav, ki bo obiskal ta mesec Evropo in Srednji Vzhod, razširil tako, da bo obiskal — poleg Grčije, Turčije in Irana — tudi Rim, Trst, Saudovo Arabijo in Tripolis. V spremstvu generala Collinsa bo več visokih častnikov. Collins je odpotoval iz Washingtona 21. marca.

Prve Ameriške pošiljke Evropi

Zadnji ponedeljek so odletela prva bombna letala iz Združenih držav v Anglijo v okviru pro-

grama za medsebojno podporo, po katerem bodo dobavile Združene države Evropi vojaški material in vrednosti ene milijarde dolarjev.

Vojaške dobave, ki so se nekoliko zakasnele, so se končno stvarno začele. Te dobave se bodo povečale spomladi in poleti in nudile določeno varnost tam, kjer je nujno potrebna, to je v Evropi. Obupni sabotažni pozikusi komunistov v Franciji in Italiji dokazujejo, da je Atlantska pogodba činjenica, s katero računajo Sovjeti zelo resno. Odločnost, s katero so se postavili vlade in delavci obeh držav proti komunistični taktiki, je povzročila, da groznja s sabotažo ne povzroča pretiranega strahu.

Belgija v krizi

Belgijski kralj Leopold je bil med svetovno vojno nemški ujetnik. Po osvoboditvi Bruslja ob koncu vojne mu Angleži kot »nemškemu sodelavcu« niso dovolili povratka na prestol. Ostal je zato v tujini, doma ga je nadomeščal njegov brat Karel kot regent. V nedeljo 12. t. m. se je o kraljevem povratku vršilo ljudsko glasovanje, pri katerem je dobil Leopold majhno večino. O njegovem povratku bi moral odločiti sedaj ministrski svet, ki se pa ni mogel zediniti in je podal ostavko. Zadeva postaja za Belgijo vedno bolj kočljiva, ker socialisti odločno nasprotujejo, da bi Leopold zopet zasedel prestol.

Peta postna — tiha — nedelja

Iz svetega evangelija po Janezu (Jan 8, 46-59)

Tisti čas je govoril Jezus judovskim množicam: Kdo izmed vas mi more dokazati greh? Če vam govorim resnico, zakaj mi ne verujete? Kdor je iz Boga, božje besede poslušaj. Zaradi tega jih vi ne poslušate, ker niste iz Boga. — Judje so mu tedaj odgovorili: Ali ne govorimo prav, da si Samarijan in da imaš hudega duha? — Jezus je odgovoril: Jaz nimam hudega duha, ampak častim svojega Očeta in vi mi čast jemljete. Jaz ne iščem svoje časti; je, kateri jo zahteva in sodi. Resnično, resnično povem vam: Če kdo moj nauk spolni, vekomaj ne bo videl smrti. — Judje so mu torej rekli: Zdaj smo spoznali, da imaš hudega duha. Abraham je umrl in preroki, in ti praviš: 'Če kdo moj nauk spolni, vekomaj ne bo okusil smrti.' Si mar Ti večji ko naš oče Abraham, ki je umrl? Tudi preroki so umrli; koga sam sebe delaš? — Jezus je odgovoril: Ako bi jaz častil sam sebe, bi moja čast ne bila nič. Moj Oče je, ki me časti, o katerem vi pravite: naš Bog je; pa ga ne poznate, a jaz ga poznam. In ako bi rekel, da ga ne poznam, bi bil podoben vam, bil bi lažnik. Toda poznam ga in njegovo besedo spolnjujem. Vaš oče Abraham se je silno veselil, da bo videl moj dan; videl ga je in se vzdaval. — Judje so mu torej rekli: Še petdeset let nimaj in si Abrahama videl? — Jezus jim je rekel: Resnično, resnično, povem vam: Preden je bil Abraham, sem jaz. — Tedaj so pograbili kamne, da bi jih vanj vrgli, Jezus pa se je skrtil in odšel iz templja.

.*

Pošteni in odkritosrečni ljudje pričakujejo, da bo resnica od vsakogar lepo sprejeta. Žal ni tako. Resnica boče v oči. Jezus je to dobro občutil. Ravno zato, ker je Judom povedal resnico, so ga sovražili in mu pripravljali smrt.

Judje so bili silno ponosni na to, da so potomci Abrahamovi. Bog je Abrahamu obljubil, da bo iz njega izšel velik narod, in da bodo v njem blagoslovljeni vsi narodi. Zato so bili Judje prepričani, da Bog ne more zavreči

nekoga iz Abrahamovega rodu.

Jezus jim je vedno znova razlagal, naj se nikar ne zanašajo na svoje pokolenje. Spremenijo naj življenje. Otresejo naj se svoje trdosrčnosti, domišljivosti in prevzetnosti. Za take opomine pa so bili farizeji gluhi. Nasprotno. Namesto, da bi opomin sprejeli, so začeli Jezusa obmetavati z očitki. Ob nekem takem sporu jih Jezus naravnost vpraša: Kdo izmed vas mi more dokazati greh? Če vam govorim resnico, zakaj mi ne verujete? — Jezusove besede so jasne in trde. Nikdar še ni govoril tako odkrito.

Judje napadajo dalje: Ali ne govorimo prav, da si Samarijan in da imaš hudega duha. — To so bili hudi očitki. Biti Samarijan je pomenilo biti narodni odpadnik, človek brez domovinske ljubezni, slabši kakor tujec.

Ko jih Jezus zavrača, da nima hudega duha, so sledili novi in vedno hujši očitki. Napetost je prišla do vrhunca ob Jezusovi trditvi: Resnično, resnično, povem vam: Preden je bil Abraham, sem jaz. — Na to pa Judje niso več odgovarjali z besedami.

Iz življenja Cerkve

Škofje na Češkoslovaškem obtoženi veleizdaje

Preganjanje katoliške cerkve na Češkoslovaškem se vedno bolj zaostruje. Zdi se, da smo ob začetku nasilne likvidacije njene cerkvene organizacije. To se sklepa iz dveh dejstev: Dosedanja upravnik poslov pri papeški nunciatu v Pragi msgr. De Liva je dobil v četrtek 16. t. m. nenadoma obvestilo notranjega ministrstva, da mora v treh dneh zapustiti češkoslovaško republiko. To je msgr. De Liva naredil že v soboto. Isti dan je minister za bogočastje, zloglasni Čepicka, v svojem govoru v parlamentu javno obdolžil češkoslovaški episkopat veleizdaje. Dejal je, da so škofje s tem, da so se vedno poslušni sv. očetu in Vatikanu, zagrešili zločin veleizdaje zoper republiko. — Če komunisti tako sodijo, potem je ne samo vsak škof, temveč tudi vsak duhovnik in vsak katoličan kriv veleizdaje, saj je vsakomur znano, da imamo katoličani najvišjo cerkveno oblast v rimskem papežu, ki je Kristusov namestnik za vso Cerkev. To je za nas verska resnica. Če pa kdo katoličane preganja zaradi tega, jih preganja zaradi njihove vere in spada zato v vrsto Neronov, Dioklecijanov, Julijanov Odpadnikov in vseh drugih preganjancev Cerkve, ki so za njimi prišli.

Duhovniki na Češkoslovaškem se dobro drže

Msgr. De Liva se je na poti iz Prage v Rim ustavil na goriškem letališču in v našem mestu tudi prenočil. Časnikarjem, ki so imeli razgovor z njim, je izjavil, da se duhovniki na Češkoslovaškem prav dobro drže. Od prilično sedem tisoč duhovnikov jih je samo kakih dvajset odpadlo in šlo s komunističnim režimom. Zaprtih jih je pa na stotine. Ljudstvo sedaj bolj obiskuje cerkve nego prej. Škofje so vedno pod nadzorstvom poli-

ampak s kamenjem. Teh besed niso mogli prenesti. Če bi priznali, da je bil Jezus pred Abrahamom, potem bi ga morali priznati za božjega Sina in svojega bodočega Sodnika. Zmanjkalo jim je besed, na razpolago so imeli še kamenje, ki naj bi Jezusu za vedno zaprlo usta. A Jezus se jim je umaknil, ker se ni prišla ura njegove smrti.

Resnici se ni treba bati laži. Ne očitki, ne obrekovanja ne morejo zakriti resnice. V boju z lažjo in prevaro je nepremagljiva. Tega se zavedajo sinovi laži. V boju z resnico, ki jo uči Cerkev, je prazno vse njihovo delo. Da bi dosegli vendar svoj namen, se poslužijo, kjer jim je to mogoče, istega sredstva kot Judje proti Jezusu, preganjanja in ubijanja. Preganjati in uničevati je treba tiste, ki zagovarjajo resnico. Ene je treba uničiti, druge strahovati, in laž bo zmagala.

Zmota! Jezus se je Judom umaknil, ko so ga hoteli umoriti. — Vedno bo ostalo dovolj prijateljev resnice, ki se bodo zanj borili najprej tudi za ceno življenja. Samo resnica namreč prinaša človeku pravo življenje — laž in zmota pa prinašata smrt in pogubljenje.

NEDELJSKA MOLITEV

PROSIMO TE, VSEMOGOČNI BOG, OZRI SE MILOSTNO NA SVOJO DRUŽINO: NAJ JO TVOJA DOBROTA VLADA PO TELESU IN TVOJA ZAŠČITA OHRANI PO DUŠI!

cije. Čeprav je on kot diplomatski zastopnik Vatikana užival diplomatsko nedotakljivost, ki jo priznavajo vsi kulturni narodi, ga je praška policija ob odhodu do nitke preiskala in prav tako prevrgla slednjo stvar v njegovih kovčegih. Ko je odhajal na letališče, so ga spremljali oboroženi policijski stražniki, ki so imeli ukaz takoj streljati, če bi se mu hotel kdo približati in z njim govoriti.

Res, v komunističnih državah vlada velika svoboda in velika kultura! AFŽ se za tako svobodo in kulturo lahko s ponosom bori in jo hvali pri polnih loncih v Italiji.

Televizijski aparat sv. očeta

Francoski katoličani so se zaobljubili, da bodo za sveto leto darovali papežu kompletan sprejemni in oddajni televizijski aparat. Tak aparat stane danes težke denarje. Ob obletnici papeževega kronanja so mu izredni dar poklonili, in sicer mu ga je izročil francoski poslanik pri Vatikanu Vladimir D'Ormesson v imenu odbora francoskih katoličanov. Pri tej zbirki so bili udeleženi vsi najodličnejši francoski katoličani od ministrskega predsednika Bidaulta, zunanjega ministra Schumana do pisatelja Claudela in mnogih drugih katoliških predstavnikov sodobne Francije. Takoj po izročitvi je sv. oče s svojim spremstvom že lahko prisostvoval v dvorani za blagoslove izhodu množice romarjev iz bazilike sv. Petra.

— — —

V Barceloni na Španskem so pozidali 317 cerkva, ki so jih porušili komunisti ob veliki revoluciji leta 1936.

Na Kitajskem, kjer so zavladali komunisti, nalagajo katoliškim zavodom vedno višje davke, tako da jih že prav težko zmagujejo in je nevarnost, da bodo zavode morali za-

preti, oziroma da jih bo »ljudska oblast« zarubila, ker ne bodo plačali davkov.

V Hong Kongu na Kitajskem, ki je angleška kolonija, so morali jezuiti v svojem velikem zavodu »Wan Jan« začeti tudi s popoldanskim poukom, da so mogli ugoditi veliki kemu številu dijakov, ki so se vpisali na njihovo šolo. Sedaj obiskuje šolo kakih 800 dijakov dopoldne in prav toliko popoldne. Imeli

pa bi jih še več, če bi jih mogli kam deti.

V Ruandi ob velikih jezerih v centralni Afriki praznujejo letos 50 letnico, odkar je stopil na njihovo zemljo prvi misijonar leta 1900. Čez tri leta so misijonarji krstili prve poganske zamorce. Danes je tam eden najbolj cvetočih misijonov katoliške cerkve. Upanje je, da se bo v nekaj desetletjih pokristjanila vsa dežela.

Kulturni obzornik

Slikarska razstava Josipa Tominca

Te dni je odprta v mali galeriji Verdijevega gledališča v Trstu slikarska razstava Josipa Tominca. Uporabimo to priliko, da obvestimo slovensko javnost o našem slikarju, ki so mu občudovalci italijanske narodnosti odprli vrata svoje umetniške dvorane.

Pred leti se je bila vnela obširna razprava o tem, ali je Josip Tominc Slovenec ali ne. Italijani so namreč trdili, da je Italijan. Tedaj je naš umetnosti zgodovinar dr. Stele napisal obširno razpravo o slikarju in o njegovih delih, pokazal na način njegovega ustvarjanja, ki je značilno slovensko. Tudi ni mogoče prezreti vpliva, ki ga je imel na Tominca slovenski umetnik Langus. Od tedaj dalje govore še o »goriškem« slikarju.

Josip Tominc je bil rojen leta 1790. v Gorici. Slikarsko nadarjen in poln mladostnega ognja je v 17. letu odšel v Rim na umetnostno akademijo svetega Luke, ki jo je vodil znameniti kipar Canova. Po končanem študiju je dobil zaposlitev v galeriji grofa Fr. della Torrea. V Gorico pa se je vrnil leta 1824., star 34 let. Posvetil se je predvsem portretnemu slikarstvu. Največ naročil je dobil iz meščanskih krogov. Pri tem je postal tak mojster čopiča, da je po kakovosti slik dosegel višino redkih sodobnikov in vzbudil pozornost tedanjega umetniškega sveta.

Tominc je dobival naročila za oltarne slike goriških cerkva in se je tako uveljavil tudi kot cerkveni slikar. Med najbolj znane slike spadajo: podoba sv. Hilarija in Tacijana v stolnici, Marijino vnebovzetje pri kapucinih in slika Brezmadežne v semeniški cerkvi. Njegova je oltarna slika v Prvačini, Mati božja v Kamnjah in še mnogo drugih. V goriškem muzeju je cela dvorana njegovih portretnih slik, tržaška umetniška galerija Rivoltela mu je dala častno mesto v dvorani prvega nadstropja. Tudi slovenska narodna galerija v Ljubljani se ponosa z zbirko njegovih najboljših del. Nšeteto njegovih slik pa je raztresenih po zasebnih zbirkah v Trstu, Istri, na Goriškem in po Furlaniji. V Trstu je preselil svojo delavnico leta 1831, in leta v Trstu pomenijo najplodovitejša leta njegove slikarske delavnosti. Proti koncu svojega življenja je odšel na svoje posestvo na Gradiškuto v Vipavsko dolino, kjer umrl l. 1866.

Razstava bo odprta še do 24. t. m. Vredno je, da si ogledamo svojega velikega umetnika, ob katerem morajo priznati umetniško silo tudi sosede, ki so mu odprli vrata.

„Jutro brez sonca“

V založbi »Triglav Publishing« v Clevelandu v Združenih državah je pred kratkim izšla zanimiva knjiga: roman »Jutro brez sonca«, ki ga je spisal ameriški slovenski pisatelj Ivan Jontez. Založništvo je širokogradno poslalo novo knjigo našemu uredništvu in pošiljko pospremlilo s sledečimi pojasnili:

»Izdajanje slovenskih knjig je pri nas v Ameriki velika redkost. Zato upamo, da nas ne boste dolžili do našljavosti, ker vam pošiljamo v

pregled in oceno novi izvorni roman Ivana Jonteza »Jutro brez sonca«, ki je pravkar izšel.

Roman je vsebinsko in idejno bela vrana v sodobnem slovenskem slovu, ker bica s satiro ogabno spako »ljudske demokracije« in »ljudske pravice«, s katero so komunisti onemogočili naš narod in razgalja nekatere splošno razširjene politične in filozofske zablode našega časa.

Cena knjige je 3.00 dolarje, poštnina posebej. O knjigi bomo še izpregovorili.

Slovenski večeri v okolici Trsta

Slovenske vasi v okolici Trsta, ki jih je »svoboda« pred 5 leti upijani la, potem pa jim prinesla razočaranje za razočaranjem, začenjajo spoznavati, kaj človeka v resnici plemeniti, dviga, mu prinaša dostojanstvo in ugled: pravo kulturno delovanje. Ljudje so siti vse brozge, s katero so jih pitali zadnja leta. Zelijo si neskajlene pijače: čiste slovenske kulture.

To je mogoče opaziti tudi v vasih ob robu kraških gmanj in boroveev, nad lepim Miramarom, pred vrati Trsta: na Proseku in Kontovelu.

.*

Že 3 slovenske večere je v zadnjem času priredila zavedna mladina v cerkveni dvorani na Proseku.

1. VEČER (14.febr.)

Večer je otvoril domači g. kaplan s temi besedami: »Znano je, da je slovenski narod med najmanjšimi narodi na svetu. Pa je tudi znano, da spadamo Slovenci med najbolj kulturne narode sveta. Črede so naši

predniki stari Slovani pasli, slovenski človek je skozi stoletja kmetoval, tlačaniti je moral v nesvobodi, težko mu je bilo življenje. A bil je slovenski človek zdrav, močan in bogato dušo je imel. Slovenska narodna pesem, s katero si je slajšal življenje, to dokazuje. V svojem jeziku je naš človek Boga častil. Nastale so prve nabožne knjige. Kar je slovenski človek skozi stoletja čutil, je dozorelo in našlo svojo podobo: v imenu vsega ljudstva so od Boga izbrani pesniki, in pisatelji pesmi in zgodbe pisali in v njih risali našega človeka.

In je slovenska knjiga iz hiše v hišo šla, iz rok v roke. In se je bogatil duh in je vse bolj plemenito postajalo srce.

Bogastvo imamo Slovenci v svoji kulturi. Segajmo radi po tem bogastvu, v to zakladnico narodovega duha! Iz dneva v dan kulturno rastimo! Prava kultura pa naj nas tudi kleže v dobre, plemenite ljudi.

Domači dijaki in dijakinje so nato recitali Gregorčiča (Življenje in

Koledar za prihodnji teden

26. marca. NEDELJA. Peta postna ali tiha. Maksima.

27. PONEDELJEK. Janez Damaščan, spoznavalec. Ob preganjanju svetih podob v Carigradu je bil velik zagovornik njihovega češčenja.

28. TOREK. Janez Kapistran, spoznavalec. Silno goreč pridigar. Označjal je križarsko vojno proti Turkom. Po njegovi zaslugi so Turki doživeli strašen poraz pri Beogradu l. 1456. Umril je za nalezljivo boleznijo, ki si jo je nakopal med vojaki.

29. SREDA. Ciril, diakon.

30. ČETRTEK. Janez Klimak, opat.

31. PETEK. Žalostna Mati božja. God Žalostne Matere božje je na petek pred cvetno nedeljo, zato nima stalnega datuma, ampak se spreminja kakor velika noč. Še enkrat se praznuje v jeseni 15. septembra.

1. aprila. SOBOTA. Venancij, muč.

praznik, Domovini) in Slomška (Dolžnost svoj jezik spoštovati), vmes pa je pel narodne pesmi vaški oktet pod vodstvom Alda Daneva.

Zdaj je polni dvorani mladih in starejših poslušalcev spregovoril prof. Vinko Beličič. Naslov njegovemu predavanju je bil: Slovenski narod in knjiga — ob 100 letnici Mohorjeve družbe. Topla in jasna je bila njegova beseda, ko je govoril o rojstvu Moh. družbe pred približno 100 leti in velikem razmahu te knjižne družbe in silnih zaslugah, ki jih ima za slovenski narod. Ljudje so predavatelja z užitkom poslušali. Nekaj toplega se jim je zganilo v srcu. »Še bomo prišli na take prireditve,« so sklenili ob zaključku.

2. VEČER (28. febr.)

Na tem večeru je govoril o prihodu Slovencev v naše kraje in njih kulturnem življenju do l. 1000 dober poznavalec takratne naše zgodovine prof. dr. Metod Turnšek. Poslušalce je v duhu popeljal v dobo samostojne slovenske države, v čas kralja Sama, kneza Boruta, Koclja. Zanimivo in poučno predavanje je osvetlil s skioptičnimi slikami.

Dijaki in dijakinje nižje gimn. so nato deklamirali in čitali iz slovenske književnosti, ki obravnava tisto dobo (A. Aškerc: Atila in slovenska kraljica, F. S. Finžgar: Na prodaj nismo Sloveni nikdar — iz romana Pod svobodnim soncem, F. Prešeren: Uvod h krstu pri Savici). Večer je poživljaj z narodnimi pesmimi dijak-harmonikar.

3. VEČER (14. marca)

Večer je bil posvečen 150letnici

rojstva velikega Slovenca Antona Martina Slomška. Življenjepis je postal dijak viš. gimn. Drago Antončič, o Slomšku in slovenski šoli je govorila dijakinja učiteljica Marija Danev. Slomškov pomen za Slovence pa je orisal g. kaplan Janežič v treh točkah: Slomšek — veliki bogoljub, Slomšek — veliki rodoljub, Slomšek — veliki prosvetar.

Slomšek je zrasel iz ljudstva in je ves živel za ljudstvo. In ljudstvo je v ljubezni šlo za njim. Kar pomeni veliki Prešeren za slovensko pesništvo 19. stoletja, to pomeni Slomšek za našo ljudsko probudo, prosveto v preteklem stoletju. Slomšek je posebljen ljudski genij, od Boga poslan slov. rodu o pravem času. Svojo težko vlogo je sprejel in jo do konca izpeljal. Izvršil je svoje veliko poslanstvo med slov. narodom.

Dekliški tercet s Kontovela je ob spremljavi harmonike zapel 3 narodne, med njimi tudi znano Slomškovo: En hribček bom kupil... Vsa natrana dvorana je navdušeno ploskala. Bilo je res nekaj lepega: dekleta in harmonikar v narodni noši, glasi ubrani, izvajanje brezhibno.

Dijaki in dijakinje viš. gimn. so nato recitali Slomškove pesmi in prozo. Slomšek je lahek, vsem razumljiv, vesel, šegav, poučen. Ljudje so ga z zanimanjem dojemali.

Za zaključek večera je dekliški tercet zopet zapel 3 narodne, med njimi lepo Slomškovo: Glejte že sonce zahaja...

Taki so slovenski večeri, ki se vršijo vsak drugi torek na Proseku. Težko je zadosti poudariti njih pomen za slovensko zavednost, prosveto in kulturno rast naših ljudi.

OBČINSKE VOLITVE NA KOROŠKEM

Pri občinskih volitvah na Koroškem v nedeljo 12. marca so se slovenski Korošci prav častno odrezali. Če pomislimo, da so bili Slovenci že polnih 12 let brez vsakega zastopstva v občinskih parlamentih in da so imeli na Koroškem že od leta 1934 samo imenovane, to se pravi, nacistično-hitlerjanske občinske odbornike, potem moramo našim koroškim bratom samo čestitati le njihovem uspehu. Po trdih letih nacističnega nasilja, ki jih je hotelo načrtno iztrebiti, so sedaj v času, ko po nedoumljivi zaslepljenosti merodajnih nemških krogov nacizem zopet dviga glavo, pogumno nastopili in krepko podčrtali svojo življenjsko voljo. Vse peklensko preganjanje in ves divji bes nista sklonila koroških Slovencev. Z glasovnico v roki so pred vsem svetom dokazali, da živijo in hočejo delati in živeti.

Kakor razvidimo iz seznamov, ki sta jih ob izidu glasovanja pri volitvah objavila »Naš tednik« in »Koroška kronika«, so Slovenci nastopili v 43 občinah. Razen v šestih so v vseh zbrali najmanj toliko glasov, da so dobili vsaj enega zastopnika.

»Naš tednik«, glasilo Krščanske ljudske stranke, takole zaključuje svoje poročilo o izidu volitev:

»Krščanska ljudska stranka je šla v celi vrsti občin samostojno na volišče, ker ji ni treba skrivati imena, ker je ime že samo program tudi v občinskem pogledu. V drugih občinah so se naši pristaši povezali po krajevnih prilikah v drugi slovenski listi, brez svetovnonazornih koncesij, ker so to zahtevali splošni interesi narodnostne obrambe. KLS je torej zastopana po svojih močeh skoraj v vseh občinah, ki sploh pridejo v poštev, to pomeni brez dvoma napredek v primeri z dosedanjim položajem.«

ne mislimo reči, da je hotel Mussolini osebno kaj »zaslužiti«, pač pa se je takrat Mussolini spomnil, da je bil enkrat socialist in vsak socializem stremi za tem, da podživi proizvodno sredstva. Ugodnejše prilike pa Mussolini ni mogel pričakovati. Posrečilo se mu je nastopiti kot gospodarski zdravnik, hkrati pa je spravil v državne roke ali vsaj pod državno kontrolo nad 250 velikih podjetij, med temi skoraj vse banke. Šlo je takole:

Če je bilo podjetje v slabih vodah, se je vodstvo obrnilo na IRI za pomoč. Pomoč ni bila odklonjena, a sprejeti je bilo treba gotove pogoje. Kolikor naj bi znašalo posojilo podjetju, toliko je moralo podjetje izročiti IRI lastnih delnic. Tako je prišel v last IRI celotni delniški kapital (100%) mnogih podjetij, ki so tako postala državna. Kjer je podjetje moralo izročiti več kot 50% lastnih delnic, je dobil IRI odločujoč vpliv, kjer pa je % delnic v rokah IRI manjši, ima ta vsaj nekaj besede pri vodstvu.

BANKE

Najvažnejše banke v Italiji so poleg »Banca d'Italia«, Banca Commerciale Italiana, Credito Italiano, Banco di Roma in Banco di S. Spirito. Pri vseh teh bankah je vsaj 80% vsega akcijskega kapitala v lasti IRI, ki s temi bankami neomejeno razpolaga. Torej so pod izključno državno kontrolo. Banke »Banco di Napoli«, »Banco di Sicilia«, »Banca del Lavoro«, »Monte dei Paschi« in

»Banca popolare di Novara«, ki so tudi velike banke, so pa itak »parastalne«, kar pomeni v resnici državne.

Prehod teh bank iz zasebne lasti v državno oziroma v last IRI se je izvršil v dobi imenovane gospodarske krize. — Takrat je nastala tudi »Banca Cattolica del Veneto«, kateri ni rešil IRI, ker je takrat še ni bilo. V Severni Italiji je bilo do takrat vse polno majhnih katoliških bank, od katerih so nekatere bile zdrave, druge pa so plavale v slabih vodah. Mussolini je ukazal, naj se zdrave združijo v eno veliko in tako je nastala »Banca Cattolica del Veneto«. One banke pa, ki so bile v slabih vodah, so morale likvidirati in tako je likvidirala pri nas »Banca della Venezia Giulia«, ki je pogotnile okoli 25 milijonov lir slovenskih prihrankov, slovenskih žuljev.

Kar se tiče italijanskih bank lahko rečemo, da so vse velike banke v državnih rokah. V zasebnih so le banke krajevnega pomena.

(Konec prihodnjič)

BLITEV - BLEDE

Blitev ali listnata pesa (bieta a coste) je izborna povrtnina. Uživamo jo zrezano v skuhah (mineštrah), zelenjadnih juhah, v solati ali napravljeno v kozici. Je okusna zelenjad, glede negovanja in zemlje malo zahtevna; gojimo in uživamo jo pa lahko vse leto.

Za poletno uporabo jo sejemo od marca do maja, za zimsko pa od

junija do avgusta.

Najbolje je, da spomladi sejemo blitev na stalno mesto, in sicer v vrste, ki naj bodo oddaljene pol metra druga od druge, med posameznimi rastlinami v vrsti pa naj bo razdalja 30 cm. Če hočemo, da nam seme kmalu vzkljuje, ga denemo za pol ali tudi za ves dan v vodo. Iz istega zrna vzkljuje navadno več rastlin, ker je v vsakem zrnu navadno več kot eno seme (kot pri pesi). Na mestu pustimo samo eno rastlino, odvisne po potrebi zasadiamo drugam. — Za poletno saditev — od junija naprej — je najbolje, da si vzgojimo sadike; te potem presadimo in seveda pri začetku zalivamo.

Blitev raste hitro. Vendar je priporočljivo, da ne izrabljamo takoj še mlade rastline; začnimo odstranjevati rezati liste, ko jih je vsaj 5 že dobro razvitih.

Seveda nam bo blitev dala velik pridelek zelenjave samo, če ji bomo zemljo globoko zrahljali in ji dobro gnojili. Posebno je hvaležna za gnojnico, ki pa je mnogo manj priporočljiva kot dušičnata umetna gnojila, med katerimi prvačita apneni nitrat ali čilski soliter. Najbolje je, če po vsakem rezanju listov raztrosimo po 25 gramov enega navedenih umetnih gnojil na vsak m².

Zima v naših krajih ne zamori blitve na vrtu, ki spomladi zopet zažene in gre v seme. Seveda, če jo hočemo uživati tudi v zim, jo moramo držati pokrito v zavetnih legah ali pa v kleti.

Dopisi

Zgonik

Urad za javne naprave pri ZVU je pred kratkim sklenil pogodbo s podjetjem G. Borno za popravilo tukajšnje cerkve in župnišča. Stroški bodo znašali nekaj nad 2 milijona lir.

S podeželja

Mi uboga raja... Tako nam piše prijatelj s podeželja, ki je čital, kako je italijanski častnik oklofutal v Števerjanu slovenskega učenca, ker mu po 30 letih, kar je tu Italija, še ni znal odgovoriti po italijansko. Spominjam se, piše naš deželjan, na dogodek, ki se je pripetil okrog leta 1932 v Gorici na korzu. Tam sta se šetali in med seboj pogovarjali dve mladi Slovenki. Mimo prideta dva italijanska fanta. Eden od njiju se naglo ustavi in pripelje enemu od deklet zaušnico z besedami: »Qui siamo in Italia e si parla soltanto italiano«. Ta dogodek je bil točno podan pred zavezniško mirovno komisijo l. 1946 in je zabeležen

Gospodarski listek

I.R.I. — esrednji motor italijanskega gospodarstva

IRI je kratka beseda, saj šteje komaj 3 črke, ki pa predstavljajo precej stotin milijard lir. IRI pomeni »Istituto per la Ricostruzione Industriale«. To družbo je ustanovil Mussolini l. 1933., sredi hude gospodarske krize, ki je takrat stiskala celi svet in tudi našega kmeta, saj si dobil za kravo prav težko 1000 lir, za 10.000 lir ali še za manj si pa dobil lepo kmečko posestvo. Začetni kapital IRI je znašal 2 milijardi lir, za takratno dobo bajna svota. A še ta svota se je izkazala za premajhno in so jo morali zvišati na 7 milijard lir. Denar je dala »Banca d'Italia«.

MUSSOLINIJEVI NAMENI

Takratna gospodarska kriza je pritisnila na industrijska podjetja, ki

niso mogla vnovčiti svojih izdelkov. Pritisnila pa je tudi na banke, ki so morale vračati vloge, poleg tega pa skrbeti še za ona industrialna podjetja, ki so bila več ali manj last teh bank. Grozil je usoden polom; nevarnost je bila, da propade mnogo industrijskih podjetij in da banke zapadejo v likvidacijo. V takratni Jugoslaviji so banke zaprosile za »zaščito« in zato niso vračale hranilnih vlog, ki so tako »zamrznile«; niti do začetka druge svetovne vojne še niso bile vse vloge »odtajane«.

V Italiji gospodarska kriza ni imela tako hudih posledic, ker je podjetjem v nevarnosti priskočil na pomoč IRI oziroma Mussolini. Seveda ni priskočil na pomoč kot dobrotnik, temveč kot oderuh, ki nesrečo bližnjega izkoristi v svoj prid. S tem

je glasno dostavljaj Tonek, uredili posebno, krasno sobo za Janžka. Naj si po maturi Janžko izbere tak ali tak poklic, do smrti bo doma imel svojo lepo, svetlo sobo...

Janžko je tudi pred sestro Micko in njeno skrivnostjo dohival vedno večje spoštovanje. Kar z veseljem in zadovoljstvom jo je zrl, s kako tiho, globoko notranjo radostjo so ji prstki pripravljali za malega zdaj odejico zdaj kapico zdaj plenice. Tako zala se mu je zdela sestra, da bi je nikdar nikomur ne odstopil, če bi ne bila že Tonekova. Micka je sicer od lanskega leta bila bolj resnoba, vendar se ji je čez lice razlivala smehljajoča se milina in dobrota, zlasti kadar koli ji je Tonek pri kakršnem koli delu priskočil na pomoč. Janžku je bila vseč tolikšna Tonekova, iskreno se žrtvujoča ljubezen. Tudi sam je sestri skušal storiti čim več uslug. Sestrine oči so mu iz tihe, prisrčne globine vračale ljubezen. Še mati, ki je bila vajena le velevati in karati, je sedaj za hčerko z detetom pod srcem imela polno ljubečega razumevanja. Dom, ki se ga je Janžko med šolskim letom bil bal in se mu skoraj ni maral več približati, mu je sedaj postajal prijeten, ljub, topel... Skoraj žal je bilo Janžku, da je Draško bil obljubil, da pojdetta koncem julija na Triglav. Pred porodom Mickinim, ki bo, kot pravi sestra, že proti koncu meseca, pa Janžko res ne pojde nikamor zdoma. Bo že moral Draško potrpeti in počakati še kakšen čas.

Draško je doma pri delu polagoma pozabljal na šolsko nezgodo. Le tu pa tam ga je še ujezilo in vzne-

voljilo. Pa je spet sešel rede in ugotovil, da sta si z Janžkom po povprečni oceni prav za prav enaka. Sicer pa, kaj bi se gnal za rede, glavno je, da je izdelal! Zdaj mu je bilo kar žal, da se z Janžkom nista po šoli takoj dvignila na Triglav in že prinesla z gora rož, triglavskih rož... Vsaj z njimi bi se Draško lahko kje postavil, šel na obisk k Murkovim in Cilki poklonil nekaj, kar je nalašč zanjo, njej za na prsi natrgal... Zdaj pa bo moral še čakati do konca julija in dnevi in ure teko tako počasi. Pa tudi botrina pri Rojkovih ovira in zadržuje potovanje... O, ko bi Rojkovi že kmalu dobili sina!

Doma in na polju je Draško često mislil na Cilko. Iskal je prilik, da sta se vsaj kje na cesti srečavala. Toda vedno je bila z njo še kaka sodelavka in Draško ni nikoli mogel na dan s tisto skrivnostno besedo... O, ko bo imel rože, triglavske rože, za Cilko natrgane, bo pa stopil kar k Murkovim! Takrat mu bodo rože dale moč, da bo iz srca priklila tista čudovita beseda...

Zelo je Draška proti koncu julija vznemirila vest, da so Rojkovo Micko bili morali prepeljati v bolnico. Bog prizanesi z nesrečo! Sicer je pa prav, da so jo prepeljali, bo vsaj vse po sreči in bosta z Janžkom vendarle že kmalu odrinila...

Tisti čas si je Draško nekega dne že takoj po kosilu zapregel v voz obe kravi. Vrgel je v vozni koš brano, repno seme in še žegnano šibo ter se odpeljal daleč na polje. Počasi sta stopali kravi in Draško je imel dovolj časa za razmišljanje. Pogledi so mu željno hoteli preko zelenih haloških gričev, za katerimi je tam daleč

METOD TURNŠEK:

Oj tiste rože...

Janžka odličenjaka so doma sprejeli z ljubečimi pogledi in ljubeznivimi besedami. Zet Tonek je bil sprva kar plašen pred Rojkovim študentom, odličenjakom, ki je govoril bolj malo in se ves prvi teden zamišljeno in hladno držal le ob strani. Čeprav se je Tonek v devetih mesecih bil že dobro življal v Rojkov dom in delo, je zdaj izgubljal tla pod sabo in minevala mu je volja do gospodarstva na Rojkovini. Včasih bi najrajši kar kam izginil, da ni žena Micka bila že blizu poroda in vsepovsod potrebna njegove pomoči. Tonek se je trudil, da bi takó kot ženo in taščo zadovoljil tudi študenta Janžka. V Janžku pa se je šele drugi teden začelo tajati. Tonek mu je s svojo prizadevnostjo za dom, za ženo, drago sestro, za zgarano mater postajal drag. Bo se napravil Tonek, dvignil bo Rojkovino, za vse bo dober, je sprevideval Janžko. Še on mu bo pomagal! In zares sta polagoma, med jedjo pri mizi, začela kovati velike načrte za bodočnost: kako bodo postavili nov hram, najprej zadnji del, potem pa sprednjega, kako bodo čimprej skupali tik pri hramu studence, da se ne bo treba več mučiti po vodo dol v grabo v tisto blatno mlako. V novem hramu pa bodo,

v zapisniku, ki ga je komisija sestavila. In gospodje zavezniki so se čudili in majali z glavami.

Vprašamo današnjo vladu in tudi odločujoče gospode v Gorici, ali jim je do tega, da se ponavljajo slični dogodki, ki spravljajo v kaj čudno luč ime in čast italijanskega naroda? Tedaj naj nas ščitijo kot enakovredne

državljanke. V nasprotnem slučaju naj imajo pogum izjaviti kot je izjavil pokojni fašistični režim, da za nas ni istih pravic kot za — Italijane. Preganjanje naših dijakov — optantov je tudi klofuta, ki zelo sliči števerjanski, samo da je mnogo hujša... Po dejanjih vas sodimo in bomo sodili!

nove družine na Solkanski cesti in je imela zelo lep pogreb s petjem. Naj počiva v miru! G. svetniku, njegovi družini in ostalim sorodnikom iskreno sožalje.

Prehodi za živino odprti

Zaradi kužne bolezni so bili obnejni prehodi za živino v zadnjem času zaprti. Razen pri Devetakih in Palkišču so sedaj vsi ti prehodi za živino odprti.

Razpisana mesta

Razpisan je javen natečaj za 107 mest prideljenih podkomisarjev javne varnosti. Natečaja se lahko udeležijo vsi, ki so diplomirali v pravo ali političnih vedah na kaki univerzi ali enakopravnem zavodu v Ital. republiki. Prošnje s predpisanimi listinami je treba predložiti na prefekturi do 17. aprila. Tam se dobijo tudi vsa potrebna pojasnila.

Uporaba električnega toka ni več omejena

Urad za javne naprave pri ZVU sporoča, da so zaradi povečane razpoložljivosti vode v severni Italiji ukinjene vse omejitve porabe električnega toka na STO-ju.

Pravtako sporoča tudi goriška prefektura, da so v vsem severnem delu Italije odpravljene vse omejitve glede normalne porabe električne energije.

Družinski davek

Po sklepu občinske uprave je davkarja v ulici Morelli začela vračati vplačane obroke družinskega davka za l. 1950. Davkoplačevalci naj predložijo najkasneje do 10. aprila omejnjeni davkarji davnico polico za nadaljnje spremembe, kompenzacije ali pa izplačila. Davkarja bo v ta namen poslovala tudi popoldne od 15. do 19. ure.

Pribežniki

Prejšnji teden je pribežalo zopet mnogo oseb iz »rdečega raja« v Italijo. Iz Borjane v Kobariškem kotu je prispelo kar več družin — 20 oseb — pod zaščito jugoslovanskega korpolarja Guriča. Tudi neko dekletko s Tolminkskih hribov, ki je že mnogo pretrpelo, se je srečno rešilo. In se še vedno najdejo naši, baje poštenu ljudje, ki hvalijo in opevajo razmere v Sloveniji.

Obnovitev sv. misijona

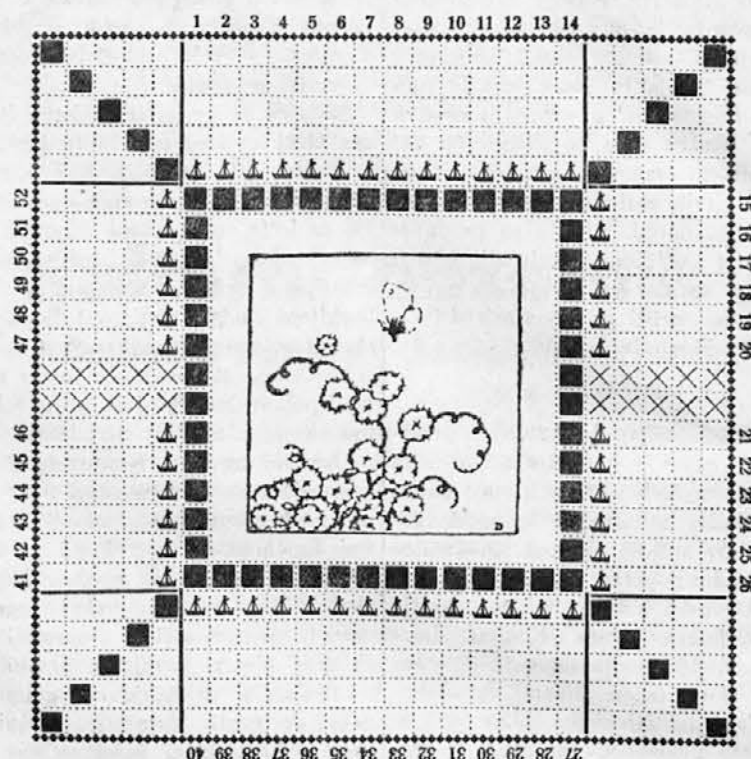
Pri Sv. Antonu v Gorici se vrši ta teden obnovitev sv. misijona za dekleta in žene. Vodi jo g. salezijanec Jože Vidmar, ki govori trikrat na dan, in sicer ob 6h, 4h popoldne in 8h zvečer. Ob koncu tedna bo veliko prilike za sv. spoved. Vabimo dekleta in žene, naj se pobožnosti udeležijo polnoštevno.

ZANKA

UGANKE

UREDNIK: DOMEN

39

ČRKOVNICA
(Domen)

Novice

Ob nadškofovi obletnici

V soboto na praznik Marijinega oznanjenja bo goriški nadškof msgr. Karel Margotti praznoval obletnico škofovskega posvečenja. To je vedno velik dan zanj in za vsa škofija. Zanj, ker je ta dan postal veliki duhovnik in je prejel polnost mašniškega posvečenja. Za goriško nadškofijo, ker je ta dan prejel škofovsko maziljenje oni mož, ki ga je pozneje Sv. Duh postavil, da vodi goriško nadškofijo. »Škofje je namreč postavil Bog, da vodijo Cerkev,« uči sv. Pavel.

Isti apostol je tudi zapisal, da kdor poželi škofovsko čast, poželi dobro stvar. Danes bi moral zapisati, da poželi tudi velik križ. Goriški nadškof tudi nosi velik križ. Zato mu stojmo ob strani s svojimi prošnjami k Bogu, da bi krepko vodil škofijo in častno nosil križ škofovske odgovornosti.

Mašniško posvečenje

Dne 25. t. m., na praznik Marijinega oznanjenja, bo prejel sv. mašniško posvečenje g. Bogomil Breclj, diacon goriške nadškofije. Novomašnik je iz znane Brecljeve družine v Šturijah — Zapužah na Vipavskem. Naše srčne čestitke!

Isti dan bo dobil subdiakonski red bogoslovec reške škofije g. Bruno Rosipal iz Jelšan, ki je po rodu Slovenec.

Ordinacije bodo ob sedmih in pol zjutraj. Svetih obredov se udeležijo lahko tudi drugi ljudje, saj bo poleg dveh višjih redov nadškof podelil še več nižjih.

Sedež apost. administratorja msgr. dr. Toroša

Apostolski administrator msgr. Toroš je prenesel svoj sedež s Kostanjevice v Kanal ob Soči. Zaenkrat stoluje v tamkajšnjem župnišču.

Brez sveč in brez kadila

Cerkve onkraj železne ograje so že več mesecev popolnoma brez sveč in kadila za službo božjo. Sličnega blaga tamkaj sploh ni več dobiti.

Slovenska dekleta v Rimu

V nedeljo 12. t. m. so organizirala slovenska dekleta v Rimu svetoletno romanje k štirim velikim rimskim bazilikam. Pridružilo se jim je lepo število Slovencev iz Rima in Cinecittà, ki so tako v zbor dosedanjih romarskih skupin vključili še glas slovenske pesmi. Je bilo to prvo svetoletno slovensko skupinsko romanje. Vsak udeleženec se je na tistem spomnil še vseh onih, ki jim ni dano uživati milosti, da bi v tem svetem letu pomolili na grobovih svetih apostolov, v najčastitljivejših svetiščih krščanstva, po splošnih svetoletnih in papeževih posebnih namelih.

Delegacija goriških žena AFŽ

Ve, ki ste prišle s svojega izleta v Slovenijo tako navdušene nad tamkajšnjim življenjem žena, ali ste govorile brez znaka Titove špijonke v Ljubljani z ženami, ki čakajo ure in ure pred trgovinami, da dobijo ono malo, kar jim dajejo na karte? Ste-li mar govorile z onimi materami delavkami v Litostroju, katerih otroke ste zavidale v otroškem zavetišču DID? In zlasti ste li govorile brez zastopnic AFŽ Slovenije z ženami in dekletki na prisilnem delu po ljubljanskih stavbiščih, v Kočevskih gozdovih in na cesti Zagreb-Beograd? Če resnico hočeš spoznati, moraš čuti oba zvana!

Osebne vesti iz Ljubljane

Znani glasbenik msgr. dr. Kimovec in kanonik Šimenc sta na svobodi. Dr. Kimovec je v zaporu zbolel na živcih. — Dr. Aleš Ušeničnik je zaradi starosti zelo oslabil in je prisiljen varovati posteljo. — Dr. Franc Ušeničnik si je v zadnjem času zlomil nogo v kolku. Zaradi starosti gre zdravljenje počasi.

Smrt znane goriške gospe

Po kratki, težki bolezni je prejšnji teden nepričakovano umrla in bila v četrtek 16. t. m. slovesno pokopana gospa Rudolfa Vidmarjeva, soproga sodnega svetnika g. Vidmarja. Pokojnica je bila iz dobro znane For-

naprej Triglav. Na polju je v pšenično strnišče, ki ga je zjutraj Vrtičevim bil s konji zoral star kmet Martinec, Draško urno vsejal repno seme, nato pa s kravama povlačil štiri ogone. Še preden se je sonce začelo nagibati za Pohorje, je Draško v konec njive za božji blagoslov že vtaknil žegnan les. Kravama je naglo našel mlade koruznice, da sta imeli kaj hrustati, potem pa je še za dom nakosil dehteče rdeče detelje in po vsej njivi naiskal in našel mladega koruzja. Za poln voznik koš si je naložil sveže krme. Spet je vpregel v voz siti kravi in z žilavima živinčetoma pognal proti domu.

Venec gričevja po Slovenskih goricah, veriga haloških hribov tja do Donačke gore in Boča, visoko Pohorje z desne strani ga je iz dalje prijazno pozdravljalo. Draško je kravjo vrv navezal na ročico pri vozu, stisnil bič pod pazduho, potem pa z rokama segal v predpasnik po malico, ržen kruh in suh sirek. Tiho je nosil južno k ustom. Pa ni mislil na jed, romal je z mislimi od hribovja do hribovja in sanjal lepe, svetle sanje, dokler ni zavozil v veliko, dolgo sosednjo spuhljenko vas, ki je zdaj na večer bila vsa živa. Po skednjih so drdrale tihe mlatilnice, ki so jih zunaj na dvoru krog vrtiljaka gonile močne, zibajoče se kobile, ali so peli trdi cepei mlatičev, revnih haloških viničarjev, ki so bili prišli na polje pomagat kmetom gospodarjem pri mlatvi. Marsikje so prašni mlatiči že vejali namlačeno zrnje. Gospodarji so jim odmerjali trdo zasluženi mertik, vsak deseti mecelj sčičenega zrnja. Iz dimnikov se je kadilo in iz kuhinj visokih in širokih belih hramov je marsikje že prijetno dišalo

po kmečki večerji, dobrih pšeničnih in ajdovih pogacah...

Draško so srečavali znanci. Marsikdo mu je veselo pomahal, marsikakšen ga pa je tudi zbadel:

»Hoj, Vrtičev! Študent Vrtičev, si zdaj kravji pastir? Si kaj dobro napasel in imata tvoji kozelaci kravi že trde roge?«

Draška je zbadanje dražilo. Rezko je hudomušnim vaščanom sekal nazaj:

»Trde, trde, da vam rebra prederejo in vas v jarek zvrnejo!« Zdaj pa zdaj je tudi samozavestno počil z bičem, kot da se vozi z najtežjima kmečkima kobilama, čeprav sta voz vlekli le suhi kravici. Pa kdo mu more kaj! Voz je Vrtičev in kravi sta Vrtičevi in on je Vrtičev, študent Vrtičev, osmošolec! Če bi hotel, bi kako babo lahko še postrašil, da je že nevaren črnosolec. Pa se mu ni zdelo vredno, ker je imel v glavi važnejše, lepše misli in v sreju skrivnostne želje...

Svobodneje je zadihal, ko se je z vozom potegnil iz bahave sosednje vasi. Zdaj ga je z desne strani obdajal le prijeten gozd, na levo pa je po travnikih rastla mlada otava, v kateri so cvrčali murnčki, ali je po njivah docveteval visok krompir, med katerim se je tupatam dvigal vijoličnordeči makov evet. Tam naprej preko Drave pa so kipeli, kot da še rastejo, haloški griči. Ob večernih tenjah so bili kar nekam modrikasti...

Draško je pod vasjo srečaval delavce in delavke. Vračali so se iz mesta zidarji in tesarji. S Sturnovca preko Drave so se peljali koseci in sušaci. Pa tudi

V prostorih zaznamovanih z barčico bereš kitico iz pomladne pesmi. Besede imajo po pet črk in pomenijo:

1. zgodovinska katastrofa, 2. nebesna stran, 3. število, 4. domača žival, 5. mesec, 6. dan v tednu, 7. krstno ime, 8. zabela, 9. mrliški obred, 10. večja naselbina, 11. število, 12. kuhinjska posoda, 13. del telesa, 14. krstno ime, 15. kuhinjska posoda, 16. naziv za sv. 3. kralje, 17. obdaja deblo, 18. mlad konj, 19. ptica ujeđa, 20. krotka ptica, 21. grško preročišče, 22. mesec, 23. pijača, 24.

25. domača žival, 26. nebesna stran, 27. svetopisemska oseba, 28. čevljarska potreščina, 29. morska ptica, 30. prislovno določilo časa, 31. plemiški naslov, 32. bolezen, 33. krstno ime, 34. star denar, 35. močan dež, 36. del srajce, 37. srednjeveško orožje, 38. vrsta lepaka, 39. obleka, 40. krstno ime, 41. vinska posoda, 42. del hiše, 43. krstno ime, 44. so na tvoji glavi, 45. morska žival, 46. del hrbta, 47. gora v Sloveniji, 48. drugi izraz za pamet, 49. ital. operni skladatelj, 50. škodljiva pijača, 51. bolezen, 52. poslednja reč.

Milostna podoba svetogorske Matere božje

G. urednik!

Prav žal mi je, da Vaš poročevalec ni prisostvoval prihodu svetogorske Marije v našo sredo. Gotovo bi bil bolj kratkih besed v svojem poročilu, ko bi bil slišal o vrnitvi moje oznanilo, oziroma naročilo pri zahvalni službi božji, ki se je glasilo: Svetogorska Kraljica je zopet naša! To veselo dejstvo naj vam za enkrat zadostuje. Niti tega nočemo na veliki zvon obešati, še manj pa kako narodnopolitično propagando z njim delati. Mi ta čas, ko bo ona incognito med nami, samo pridno molimo, da pospešimo oni dan, ko jo bomo mogli slovesno pospremiti na

njen dom, kjer je s svojimi brezmadežnimi ustmi posvetila našo govorico.

P. Hugo Bren, O.F.M.
tačasni varuh podobe

Komunistična enakost

Sovjetski profesor dr. Petrovski je bil nedavno imenovan za ravnatelja tretje kirurške klinike v Budimpešti. Prvo njegovo delo je bilo, da odpravi madžarski »krivi pojem o enakosti in komunistični državi«. Na kliniki namreč, na kateri je bil Petrovski ravnatelj, so skupaj jedli profesorji, njihovi asistenti, drugi zdravniki, zaščitne sestre in služabništvo. Dr. Petrovski je izdal takoj nalog, da se to nemudoma preneha. Sedaj jedo »višji« v posebni jedilnici.

Odgovorni urednik: Stanko Stančić
Tiska tiskarna Budin v Gorici

tovarniški delavci so z delavkami hiteli domov. Niso se posebno zmenili za skromen kravji voz in za študenta na njem. Tudi se jim Draško ni dosti kazal.

»Joj, morda se bo pa vračala tudi Cilka,« je zatrepetalo v Drašku.

Tedaj se je bližala gruča deklin. Draško se je zravnil in vznemirjeno iskal med njimi ljubljeno obraz. Ali Cilke ni bilo. Kako, da je ni? Ali je že odšla ali pa je kje še zaostala? Ej, škoda! Dekleta iz tovarne so se bolj in bolj bližale. Draška je mikalo, da bi jih povprašal po Cilki. Pa tega ni smel, ni smel. Morda že itak kaj šušljajo med sabo. Glej, kako čudno ga opazujejo, kako si nekaj dopovedujejo! Oči se jim smeji, usta se jim krožijo na smeh... Mar bodo študentu Vrtičevemu kako zagodle?

Najstarejša med dekletki je Lešnikova Treza. Ni hudobna, dasi je navita. Bolj nevarna je Lukova Lujza. Ta prevlada Stefanovo Margeco in Gregovo Rozo in Dežakovo Nežo.

Vseh pet deklin se obrača proti Drašku. Bo res vseh pet z besedo planilo nadenj? Drašku je nerodno, nerodno, da kot študent sedi na vozu in poganja revni želarski kravi. Ko bi kravji kozelaci bili vsaj zibajoči se kmečki kobili! Draško se kljub temu drži resnobno, vendar ne oholo. To se ne spodobi, saj so si včasih bili sošolci in so vsi s približno enako skromnih srednjih kočarskih domačij. Pa tudi zato ne sme biti Draško grob, ker Cilka hodi s temi dekletki v tovarno.

(Nadaljevanje)